

MISKU VÄLIMÄKI

KAHDEKSAS SÄVEL

MISKU VÄLIMÄKI

KAHDEKSAS SÄVEL

DOCENDO

Ensimmäinen painos

© Misku Välimäki ja Docendo 2026

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Kannet: Jussi Kaakinen

Taitto: Keski-Suomen Sivu oy

ISBN 978-952-850-879-3

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@docendo.fi

ENSIMMÄINEN SÄVEL

1.

Noustessaan portaita Uspenskin katedraalille Nadija ei voinut olla vertaamatta sen kolkkoa ulkomuotoa heleänsiniseen lempikirkkoonsa Kiovassa. Sofija näytti lukevan hänen ajatuksensa.

– Se on yhtä ankea kuin viimeksi, hän sanoi.

Mustat puut seisoivat mykkinä kuin pysäyttääkseen tulijat portilleen.

– Ehkä se johtuu vuodenajasta. Kesällä kirkko on varmaan kutsuvampi, Nadija sanoi.

Märkä tuuli puhalsi satamasta, ja Sofija veti huppuaan tiukemmalle. Hän valitti kastuneita kenkiään ja sitä, että hänet oli pakotettu mukaan. Hän ei ollut antanut anteeksi eilistä.

– Haluan, että menemme yhdessä. Niin kuin ennen kotona, Nadija sanoi.

Rintaa pisti. Hän ei ollut tarkoittanut loukata. Sofijan vastaus hukkui jarrujen kirskuntaan, mutta hänen kasvonsa näyttivät Nadijasta vähemmän nyrpeiltä kuin aikaisemmin.

Kirkon karuus jäi kynnykselle. Sisällä heitä syleili lämpö. Pyhäinkuvien kultaukset hohtivat hämärässä, ja ihmiset liikuivat hiljaa salissa. Vanhus kumarsi ikonin edessä. Nadija erotti supatuksesta ukrainan sanoja. Väsynyt äiti hyräili

syliinsä takertuneelle lapselle, ja penkillä mies painoi päänsä. Jokainen vaikutti viipyvän tilassa, kukaan ei ollut tullut vain käymään.

Suitsukkeen tuoksu vei Nadijan Pyhän Mikaelin kultakupoliseen luostariin Kiovassa ja päivään ennen lähtöä Helsinkiin. Hauras valo oli liikkunut lattiassa, jättänyt hyvästit, eikä Nadija ollut voinut estää kyyneleitään. Siitä oli kolmisen kuukautta, mutta se tuntui ikuisuudelta.

Nyt hän katseli tuohusta, jossa paloi pieni mutta voimakas liekki. Vaha valui hitaasti messinkipidikettä pitkin. Kunpa sen valo kulkisi rintamalle asti ja lämmittäisi taton käsiä. Videopuhelussa isä oli hymyillyt mutta varjot hänen silmiensä alla olivat tummentuneet.

Sofijan kynttilä lepatti Dominikille Moskovassa. Hän pelkäsi, että veli pakotettaisiin jonain päivänä taistelemaan omiaan vastaan, tavalla tai toisella.

– Pyhä Jumala, anna meidän selvitä, Nadija kuiskasi.

Ystävysten pelot ja toiveet lomittuivat yhteiseksi äänettömäksi rukoukseksi. Silloin Nadija tunsikin katseet. Nuori parisalin toisella puolella. Kamera miehen olkapäällä. Kylmä aalto löi Nadijan läpi.

– Turisteja. Lähdetään, hän sanoi.

Raitiovaunussa Sofija tuijotti ulos ikkunasta eikä reagoinut Nadijan huoleen tulevasta tentistä. Nadija ehdotti käyntiä kirpputorilla, mutta Sofija halusi kämpille.

Sofijan oli vaikea kutsua heidän asuntoaan kodiksi. Niin oli Nadijankin. Se, missä he seisoivat, oli juoksuhiekkaa. Entinen elämä oli vajonnut jonnekin eikä uusi vielä kantanut.

He jäivät pysäkillään pois ja kulkivat huput päässä räntäsateen läpi rappuunsa. Sisällä Sofijan puhelin soi.

– Odota Varjuška, menen huoneeseeni puhumaan. Kämpikseni ei siedä venäjän kieltä, Sofija sanoi veljen vaimolleen ja mulkaisi Nadijaa.

Nadija ei ollut tottunut olemaan riidoissa Sofijan kanssa. Hän täytti vedenkeitin. Kun sen punainen valo syttyi, siihen tiivistyi hetkeksi koko maailma.

Kun Sofija oli lopettanut puhelun, Nadija koputti hänen oveensa.

– Anteeksi se eilinen. Minua vain ärsytti, kun Kateryna alkoi höpöttää venäjää...

– Hän oli kohtelias. Toisin kuin sinä, Sofija keskeytti.

– Emme tiedä, kuka se mies on. Ties vaikka Putinin kätyri, Nadija sanoi.

– Mihail on tavallinen opiskelija. Ei sota ei ole hänen syytään, Sofija vastasi.

Nadija tunsu pulssin kaulassaan. Kuin iskut.

– Jokaisella ryssä on kädet veressä, hän sanoi.

Huone vavahti.

– Et tajua mitään! Kun kieltäydyt puhumasta venäjää, kiellät osan minusta. Varjuška ei ole ryssä. Hän on perhettäni, Sofija huusi ja läimäytti oven kiinni.

Nadijan sydän rummutti. Hän ei antaisi periksi vaikka tiesi Sofijan olevan oikeassa. Nadija lysähti sohvalle teemuki kädessään, mutta amerikkalainen komediasarja ei tarjonnut pakoa. Kyyneleet purkautuivat väkisin, ja Nadija vetäytyi huoneeseensa. Seinän takana Sofija takoi sähköpianoaan kuulokkeet korvillaan. Kuului vain koskettimien raivoisa naputus, kuin jään alle eksynyt sukeltaja etsisi avantoa. Ulko-ovi kävi, ja Katerynan tervehdys soi hyväntuulisessa falsetissa. Kumpikaan huonetoveri ei vastannut siihen.

2.

Mummon hartiahuivi oli ensimmäinen asia, jonka Nadija huomasi astuessaan matalaan keittiöön. Ennen se oli roikkunut rennosti mummon olkapäillä, nyt siinä oli tiukka solmu.

Isoäiti vastasi hänen halaukseensa märillä poskisuudelmilla ja liudalla kysymyksiä.

Opinnot sujuivat hyvin, rahat riittivät ruokaan, hänellä oli aluskerrasto, Nadija toisti. Mummo halusi tietää samat asiat joka pyhä.

Vira ei malttanut olla keskeyttämättä heitä; hänet oli kutsuttu suomalaisen luokkakaverin synttäreille. Nadija kaappasi siskon syleilynsä ja suukotti tätä otsalle.

Äiti nosti korkean kattilan pöydälle molemmin käsin, avasi kannen ja valitti keiton happamuutta. Höyry tarttui ikkunaan ja sumensi näkymän alastomalle pihalle. Olena vakuutti sopan olevan silloin juuri oikeanlaista ja hymyili sisarelleen.

Mummo sytytti kynttilän ja teki ristinmerkin. Taton kuva lepäsi ikonihyllyllä. Katseet pysähtyivät tuikun hohteeseen.

– Oletko puhunut Vasylin kanssa? Olena kysyi.

Äiti nyökkäsi. Tato voi hyvin, vaikka arpi vaivaa. Mutta kuvayhteys oli säröillyt. Äidin ääni oheni, ja hän suoristi esiliinansa rypyt tarpeettoman tarkasti.

Mummo lausui lyhyen rukouksen. Kiitos ruoasta, tyttäristä, lapsenlapsista. Suojele Vasyliä. Nadija kosketti nopeasti otsaansa, rintaansa ja olkapäitään, mutta ele ei helpottanut painon tunnetta kylkien välissä. Hän kauhoi keittoa astiasta, josta suolakurkkujen, sipulin ja tomaatin tuoksut pursusivat. Mehevät aromit vaikuttivat uhmakkailta. Ne eivät alistuneet olosuhteisiin vaan käyttäytyivät kiovalaisittain tässä lähiössä, jossa betoni imi äänet eivätkä hajut tarttuneet mihinkään.

Lusikat kilahtelivat, ja voi valui leivän pieniin koloihin. Olena kertoi penkoneensa koko viikon arkistoja tutkimustaan varten. Hän viihtyi hyvin Kansalliskirjaston kaikuvissa saleissa, mutta tutkimusryhmän ranskalaiset loivat turhaa painetta aikatauluista.

– Älä viitsi puhua takarajoista, äiti sanoi ja osoitti paperipinoa, jossa englannin käännöstyöt odottivat. Flunssa-aalto valmisruokatehtaalla ei ollut laantunut, ja äidiltä oli toivottu lisävuoroja. Hän joutuisi taas heräämään ennen viittä ehtiäkseen Keravan junaan. Äidin suupielet nytkähtivät, kun hän täytti vesilasinsa.

– Se on ollut rankkaa, mutta ylitöidesi takia meillä oli varaa loheen. Osasin pyytää sitä tiskillä suomeksi. Vira auttoi vain vähän, mummo sanoi, ja hänen kasvonsa loistivat melkein samalla tavalla kuin ennen muuttoa Suomeen.

Mummo ei koskaan valittanut kotinsa jättämistä, mutta joskus hänen katseensa seisahtui. Ehkä hän silloin ajatteli puutarhaansa Odesan maaseudulla, pyhättöään.

Viran silmät syttyivät.

– Minulla on tämän perheen paras suomen kieli. Opettajakin kehui sitä, hän sanoi.

Nadijan katse hakeutui siskon kynsiin. Ne olivat jatkaneet kasvuaan, eivätkä puremisen jäljet enää näkyneet.

– Eivätkö olekin hienot? Lotta valitsi sävyn, Vira sanoi ja heilutteli sormiaan.

Äiti loi muihin merkitsevän katseen, ja ryppy kulmien välissä loiveni.

Kun tee katettiin pöytään, Olena sipaisi Nadijaa käsivarresta.

– Hyviä uutisia. Löysin sinulle tanssikoulun aivan keskustasta, täti sanoi.

Nadijan jalat jäykistyivät kuin olisivat tunteneet käskyn, johon eivät osanneet vastata.

Äiti painoi käden sydämelleen.

– Miten voimme ikinä kiittää sinua? Olet ollut meille kaikille niin suureksi avuksi alkuun pääsemisessä, hän sanoi.

Nadija seurasi mustarastasta, joka hypähti tamppaustelineelle. Pienet vesipisarat olivat tiivistyneet ruostuneeseen metalliin.

– Kiitos, mutta minulle riittää yliopiston jumpat, hän sanoi yrittäen pitää äänensä tasaisena.

Äiti koetti sanoa jotakin, mutta Nadija tutki hillopurkkeja ja halusi tietää, oliko naapurin antamaa raparperin makuista vielä jäljellä. Vira kipaisi huoneeseensa ja palasi piirustus kädessään. Hän asetti sen isän valokuvan eteen. Se esitti taloa, jonka edessä tato seisoi niin pitkänä että oli lähes pihan omenapuun korkuinen.

– Tässä tato on palannut kotiin, hän sanoi.

Mummo silitti Viran hiuksia, ja äiti hymyili lämpimästi. Piirros sai jäädä paikalleen.

Kun Nadija lähti, oli jo hämärä. Saapikkaiden suru seurasi häntä kostealla asfaltilla, kun hän käveli juna-asemalle.

3.

Varjot kohosivat täyteen mittaansa ja romahtivat kerrostalojen katoille. Valojuovat repivät pilvet. Taivas jyrähti, ja sade rätisi ikkunoihin.

– Herää! Sofija huusi.

– Mitä nyt? Nadija mutisi unisena.

– Se alkaa taas, Sofija sanoi, ja hänen vartalonsa vapisi.

Nadija tarttui Sofijan käteen ja puristi sitä kevyesti.

– Se on vain ukonilma. Mene takaisin nukkumaan.

Mutta Sofija ei rauhoittunut, ja Nadija teki tilaa vuoteeseen. Tämä oli jo kolmas kerta, kun Sofija tuli hänen viereensä keskellä yötä. Lämmin paino valtasi sängyn ja pakotti Nadijan patjan reunaan. Hänellä kesti aikansa löytää hyvä asento. Hetken he makasivat kylki kyljessä ja kuuntelivat hajoavaa täivästä. Nadija olisi halunnut sanoa jotain, mutta ei tiennyt mitä. Sofija oli vältellyt häntä koko viikon, mikä ei ollut hänen tapaistaan.

– En pysty nukkumaan, Sofija rikkoi hiljaisuuden.

Hänen hengityksensä oli tasaantunut, mutta äänessä kuului hauraus. Sota ja uusi elämä koettelivat heitä kaikkia, mutta siinä missä Nadija koki pärjäävänsä hyvin Katerynan kanssa, Sofija vaikutti olevan lasia.

Nadija ehdotti teen keittämistä. Hänestä oli helpompaa tehdä jotakin konkreettista kuin maata aloillaan. Veden porina ja jalkalampun pehmeä valo häivyttivät kireyden Sofijan äänestä, ja hän katsoi Nadijaa taas silmiin.

Nadija käpertyi sohvannurkkaan ja seurasi sokerin katoamista kuumaan nesteeseen. Sade alkoi laantua. Silti läpäisemätön pimeys oli vain käden mitan päässä. Nadija veti sohvatyynyn syliinsä. Hän halusi kertoa, muuten railo heidän välillään voisi revetä liian suureksi. Ääneen lausutut sanat toisivat kaiken kuitenkin liian lähelle. Mitä jos Sofija ei ymmärtäisi?

– Se minun venäläiskammoni... Ei se johdu vain sodasta, Nadija sanoi ja tunsu sydämensä pamppailevan. – Muistat varmaan Maidanin mielenosoitukset? hän jatkoi.

Sofijan silmistä heijastui pelko. Hetken he olivat samassa ajassa, samassa pimeydessä.

Nadija kertoi, ettei tato ollut vastannut puhelimeen. Eikä äiti. Nadija oli ehtinyt nähdä, miten ihmiset säntäilivät savun keskellä, ja kuulla hälytysajoneuvojen ujellukset, ennen kuin mummo oli rientänyt sammuttamaan television.

– Äiti tuli kotiin suu veressä. Hän sanoi aina, ettei se ollut vain Janukovytsin väkeä. Hän uskoi Venäjän olleen siinä takana, Nadija sanoi.

Nadija sulki silmänsä. Hän muisti äidin irvistyksen. Punaiset hampaat. Sofija laski kätensä Nadijan yhteen puristettujen kämmenten päälle. Heidän katseensa kohtasivat kyyneleiden läpi.

*

Valkosipulin ja savumakkaran tuoksut hiipivät Nadijan huoneen oven alta. Keittiöstä kantautuivat Katerynan ja Sofijan äänet. Nadija raotti silmiään ja katsoi kelloa. Onneksi tänään ei tarvinnut lähteä yliopistolle. Hän käänsi kylkeä ja nautti vielä hetken vuoteensa lämmöstä ennen kuin nousi.

– Ihanaa, tänään ei sada, Nadija kuiskasi Pyhälle Mikaelille avatessaan verhot.

Auringonsäteet venyttelivät peitolla ohuina lankoina.

– Muista tataa, maatumme, Nadija sanoi hiljaa ja kosketti otsaansa.

Suomeen tultuaan hän oli alkanut puhua Kiovan suojeluspyhimykselle yöpöydällään.

Keittiössä Sofija poimi pelliltä nopein liikkein vehnäsämpylöitä leipäkoriin, mutta poltti silti sormensa.

– Oletko leiponut pampuškoja? Nadija kysyi.

Kateryna nyökkäsi Nadijalle vaivihkaa ja hänen silmänsä tuikahtivat. Sofija vilvoitteli sormiaan juoksevassa vedessä ja hymyili niin kuin ennen.

Häärätessään pöydän ympärillä Sofija alkoi hyräillä vanhaa kansansävelmää, ja Kateryna tapaili laulun lyriikoita. Nadija yhtyi kuoroon mutta unohti sanat ja keksi omansa.

– Senkin hölmö, Sofija kikatti ja kietoi kätensä Nadijan ympärille.

Riemu yltyi hepuliksi ja nauru kyyneliksi. Nadija heittäytyi sohvalle ja pyyhki silmäkulmiaan. Hän ei muistanut, milloin oli viimeksi nauranut yhtä paljon. Sofija komensi huonetoverinsa syömään ennen kuin kaikki jäähtyisi.

Nadija sekoitti kahviinsa paksua maitoa ja vaniljasokeria. Hän ei ollut vielääkään tottunut suomalaiseen suodatinkahviin. Kateryna katsoi verhojen välistä kurkkivaa aurinkoa ja ehdotti

kävelyä kaupungilla. Sofija piti ajatusta hyvänä, ja Nadija nyökäsi suu täynnä pampuškaa. Se oli juuri sellaista kuin piti – pinnalta rapeaa, sisältä pehmeää.

4.

Esplanadin puisto aukesi hopeisena heidän edessään. Paljaat oksat kimaltelivat auringossa, ja muutama korkeampi puu oli valaistu kauniisti. Pienet lapset juoksentelivat sinne tänne, ja joku koetti taputella kuurasta lumipallon.

Tunnelmassa oli Nadijan mielestä jotain samaa kuin lähipuistossa kotona; vähäeleistä eleganssia, kaupunkielämän rytmisyyttä. Hän kaipasi Kiovan lempeää kosteutta ja kotikadun leipomon tuoksua. Täällä meren läheisyys terävöitti ilman. Suomalaisten äänet olivat hillitympiä, ilmeet vakavampia.

Nadija koetti sovittaa askeleensa Katerynan korkojen tahtiin. Sofija oli jäänyt jälkeen ja kipitti heidän rinnalleen. Hän valitti jäätävää merituulta, johon ei ikinä tottuisi. Kateryna osoitti Kappelia ja ehdotti kupillista kuumaa, mutta Nadijasta se oli liian kallis paikka. Sofija katsoi nahkasaappaitaan, joiden varret olivat rypistyneet, ja sanoi käyttävänsä vähät rahansa mieluummin vaikka uusin jalkineisiin kuin kahvitteluun. Katerynan ilme kirkastui.

– Mennään shoppailemaan. Samalla lämpenemme, hän sanoi ja lähti kulkemaan kohti Aleksanterinkatua.

– Pitikin sanoa. Olemme loppupäivän jumissa jossain pukukopeissa, Sofija manasi hiljaa.

Uuden kumin pistävä tuoksu otti heidät vastaan kenkä-
kaupan ovella. Tarjolla oli kaikenlaisia jalkineita trendikkäistä
bootseista ballerinoihin.

– Olen melkein kateellinen sinulle, Kateryna sanoi Sofijalle.

Mutta Sofija halusi pois. Hän sanoi, ettei aikonut maksaa
kahtasataa euroa jalkineista.

– Edes näistä? Sitten minä sovitan niitä, Kateryna sanoi ja
poimi hyllyltä nilkkurit, joiden muhkea vuori näytti laaduk-
kaalta.

Sofija istui jakkaralle ja alkoi selata Tinderiä.

– Joku mätsi taas, hän sanoi ja näytti Nadijalle kuvaa nuo-
resta miehestä urheilupaidassa. – Mutta ei siitä kumminkaan
mitään tulisi, hän jatkoi.

– Älä sano noin. Ei ne aiemmat jutut sinun syytäsi olleet,
Nadija sanoi.

Sofija pudisti päätään. Hän aukaisi deittiprofilinsa ja työnsi
puhelimensa Nadijalle. Ruudulta katsoi huoliteltu ja hoikka
tyttö, jonka silmät säteilivät elinvoimaa. Kuva oli otettu Kiovan
metroasemalla ennen hyökkäystä.

– Tämä on ainoa tapa päästä treffeille, Sofija sanoi.

Nadijan sydäntä vihlaasi, ja hän laski kätensä ystävänsä
olkapäälle.

– Olet yhä kaunis, Nadija sanoi, mutta Sofija käänsi kas-
vonsa pois.

Kateryna oli kävellyt koekierroksen myymälässä ja kopis-
teli heidän luokseen.

– Eivätkö olekin ihanat, hän sanoi ja ojensi nilkkaansa.

Nadija puri hampaansa yhteen, jotta kitkerät sanat eivät
karkaisi ulos. Kateryna ei ymmärtänyt, etteivät hänen van-
hempansa enää kyenneet tukemaan häntä taloudellisesti. Eikä

Helsingin yliopiston myöntämiä stipendejä ollut tarkoitettu tuhlattaviksi. Nadija ei ollut huomaavinaan kenkiä vaan valitti nälkäänsä ja ehdotti ruokailua opiskelijaravintolassa. Kateryna teki kuitenkin jo lähtöä viereiseen vaateliikkeeseen. Nilkkurit hän malttoi jättää ostamatta, koska uskoi löytävänsä verkko-kaupasta samankaltaiset edullisemmin.

Ovi helähti naisten astuessa takaisin kirpeään pakkas-sään. Aurinko oli laskenut.

Sofija seisahtui näyteikkunan eteen. Hän tutki hyvin istuvia mekkoja täydellisten figuurien yllä, ja hänen leukansa painui takinkaulukseen. Nadija huomasi sen.

– Menkää te vain. Minä odotan UniCafessa, Sofija sanoi.

– Ei minuakaan huvita katsella mitään, Nadija totesi.

Kateryna sanoi, ettei viipyisi kauan ja katosi myymälän ovesta.

Ystävykset kulkivat vaitonaisina kohti Kaivopihaa. Pikku-puhuri pyöritteli hentoa lunta raitiovaunukiskojen välissä, ja urhea katumuusikko antoi harmonikkansa vielä soida. Sätkä-tupakka ja vanha villa löyhähtivät heidän ohittaessaan miehen. Haikeat sävelet saattelivat heitä kuin soittaja ymmärtäisi jotain, mistä Nadija ei saanut kiinni.

– Toivottavasti siellä on hyvää ruokaa, Nadija sanoi ravistellakseen oudon olon yltään.

Sofija tiesi tarjolla olevan jauhelihapastaa sekä nyhtö-kauralasagnea.

– Osaatko menun ulkoa? Nadija kysyi.

– Mitä tekisitkään ilman minua, Sofija naurahti.

Kun Kateryna saapui lounasravintolaan kirjava huivi kaulassaan, Nadija yhtyi Sofijan kehuihin uudesta asusteesta. Ehkä Nadijan mielen keventyminen johtui siitä, että he olivat

kohdanneet portaissa Danylon ja Sabinan. Sanoja oli vaihdettu vain muutama, mutta merkitykset olivat täyttäneet raot niiden välissä. Katseet, hymyt, pienet kosketukset. Helmikuun jälkeen niihin oli tullut erityistä lämpöä.

– Autatko vähän, Kateryna? Emme osaa päättää, minkä leffan katsoisimme, Sofija sanoi.

– Ei mitään raskasta eikä liian kevyttä, Nadija ohjeisti.

Kateryna mietti hetken.

– Eat Pray Love. Näkisin sen mielelläni uudelleen, hän sanoi.

– Mennään karkkikaupan kautta, Sofija ehdotti.

Oli alkanut sataa lunta. Katulyhtyä vasten hiutaleet vuoroin sukelsivat, vuoroin nousivat, oikukkaan vihurin vietävinä.

5.

Opetus oli jo käynnissä, kun Nadija astui sisään. Kloorin haju pöllähti hupun alta, kun hän laski sen alas. Tunnelma luentosalissa oli valpas ja hieman jännittynyt. Kukaan ei puhunut, eivätkä paperit kahisseet. Vain pari päätä kääntyi, kun ovi kävi. Tältä luennolta Nadija ei olisi halunnut myöhästyä.

Kateryna istui keskieurooppalaisten vaihto-oppilaiden kanssa, ja Sofija oli asettunut lähelle Danyloa ja Sabinaa. Nadija hiipi Sofijan luokse.

– Missä viivyt? tämä kuiskasi.

Nadija teki pienen uintiliikkeen. Hän ei puhunut, ettei yksikään professorin sana menisi häneltä ohi.

– Kun rakenteet joutuvat koetukselle, ihmiset kääntyvät toistensa puoleen. Siinä näkyy kansalaisyhteiskunnan todellinen voima, professori luennoi.

Hän piirsi taululle ympyrän, josta lähti ohuita viivoja, ja kirjoitti niiden viereen sanat: luottamus, verkostot, vastavuoroisuus, turva.

– Ilman solidaarisuutta yhteiskunnan kyky kantaa kriisejä olisi paljon heikompi, hän sanoi.

Nadija jäljensi piirroksen vihkoonsa ja veti sen ympärille suorat viivat. Ne muistuttivat naamioverkkoja. Hänen kynänsä

pysähtyi. Hän kuuli saksien naksunnan hiljaisuutta vasten. Vihreitä, ruskeita, harmaita suikaleita. Ulkona jyrinä. Äidin varmat kädet ja tasaiset solmut. Mutta se ei ollut rauhaa. Luennoitsijan puhe jatkui etäältä, kuin ohuen seinän takaa. Nadija sulki silmänsä.

– Ollaanko samassa ryhmässä?

Sofijan ääni tunkeutui keskelle kuvien virtaa. Nadija avasi luomensa.

– Unikeko, Sofija sanoi hymyillen.

Hän osoitti kiovalaisia vieressään ja selitti, että tarkoitus oli keskustella siitä, mitkä asiat yhdistivät toimivia yhteisöjä. Nadija nyökkäsi. Hän asetti jalkansa tukevasti lattiaa vasten, hengitti syvään ja etsi kolme esinettä ympäriltään: vihko, kynä, reppu. Hän oli lukenut, että konkreettisten asioiden nimeäminen auttaa palautumaan nykyiseen hetkeen.

– Se on tärkeää, että ihmiset tietävät, mitä tehdä. Ei tarvitse odottaa, että joku käskee, Sabina aloitti.

– Joo, ja se, ettei ketään jätetä yksin, Sofija sanoi. – Vanhuk-
sia tai lapsia tai niitä, joilla ei ole ketään.

Danylo nojasi pöytään terveellä kädellään.

– Jonkun täytyy kuitenkin tietää, kuka tarvitsee mitäkin. Ilman koordinointia voi syntyä kaaos, hän sanoi.

Nadijan mielessä välkkyivät muistot ihmisistä jakamassa keittoa ja huopia pakkasessa.

Sabina hypisteli paitansa helmaa.

– Teimme polttopullojakin. Olin mukana repimässä riep-
puja, hän sanoi hiljaa.

Nadija muisti pullorivit kaikuvilla sisäpihoilla ja teinipojat raahaamassa bensakanistereita.

– Meillä on vahva kansalaisyhteiskunta. Sitä tarvitaan, kun palaamme takaisin, hän sanoi.

Danylo nosti katseensa.

– Tuo on painava sana: kun. Mehän voitamme, palaamme, hän sanoi.

Hän suoristi selkänsä ja irvisti. Sabina kosketti varovasti kihlattunsa olkapäätä, joka oli jäänyt vamman jäljiltä selvästi toista alemmaksi.

Sofija istui vaitonaisena kädet sylissään.

– Niinpä, hän sanoi katsomatta kehenkään.

*

Kaiuttimesta tuli folkia ja sähköistä sykettä sekoittava kappale. Vanha melodia tuntui tanssivan tulevaisuuden kanssa ilman, että kumpikaan tiesi askelia. Nadija maistoi borssikeittoa, josta nousi makeahko tuoksu, ja lisäsi pippuria. Kateryna istui pöydän ääressä ja selasi Tiktokia.

– Olipa kiinnostava keskustelu tänään luennolla. Puhuimme siitä, miten palaamme Kiovaan, kun sota on ohi, Nadija sanoi.

Puhelimesta kuului koiran haukuntaa ja räkätystä.

– Ehkä ei ole mitään, mihin palata. Ja mitä annettavaa meillä olisi? Kateryna kysyi.

Nadija käännähti kantapäillään.

– Kuulit itsekin, mitä professori sanoi. Sosiologeina näemme, mitä maamme tarvitsee... kun se rakennetaan uudelleen.

Kateryna naurahti kuivasti.

– Ei Ukrainalla ole varaa palkkoihin, hän sanoi nostamatta katsettaan puhelimestaan.

VOIKO IHMINEN SOIDA VÄÄRÄSSÄ SÄVELLAJISSA?

Syvä ja tiivis nykyromaani nuorista aikuisista, joiden elämää varjostaa sota. Mitä saa tuntea, ketä rakastaa, kuka voi palata kotiin?

Kolme ukrainalaisnaista on paennut sotaa Helsinkiin syksyllä 2022. Ystävykset jatkavat opintojaan maailmassa, jonka rytmi on rikkoutunut. Samalla kaksi nuorta miestä horjuu häpeän ja toivon välissä: mitä merkitsee olla venäläinen Suomessa, kun oma maa sotii?

Kahdeksas sävel on monitasoinen nykyromaani murtuneesta identiteetistä ja hapuilevasta yhteydestä. Rakkaus ja vihollisuus kietoutuvat toisiinsa kuin samaan sävelkulkuun kirjoitetut vastamelodiat. Välimäen kirkas ja aisteihin kiinnittyvä kieli rakentuu hiljaisuuden ympärille. Mitä jää, kun sanat loppuvat?

ISBN 978-952-850-879-3

84.2 · docendo.fi

